Gün

25 kuruş ★ Haftalık kültür ve aktüalite Dergisi ★ Cumartesi 6-10-946

●

Sayı: 25

KÜLTÜR VE AKSIYON

T. S. P. Yayınları

Partinin neşrine başladığı Etienne Fajon'dan Esat Adil Müstecabi tarafından çevrilen "Siyasi mücadele ve Marksizm,, ile"Devlet ve İhtilâl,,broşürleri çıkmıştır.Her broşür 20 kuruştur. Edinmek isteyen okuyucularımız posta pulu göndermek suretile idarehanemizden isteyebilirler.

T. S. P. Konferansları

Türkiye Sosyalist Partisi Eylül ayı konferans proğramını mecmuamız yazarlarından Vasık Balkış'ın "kapitalist istihsal tarzının hususiyetleri,, konulu konferansıyla kapamıştır.

Ekim ayının konferans serisine şair Rifat İlgazın "Türk şiiri ve inkılâpçılık,, konulu konferansıyla başlanacaktır. Bu ayın muteakıp haftalarında verilecek konferanslar şunlardır :

Gıda maddeleri; Burhan Oğuz.

Marksist Roman ve Hikâye: Sabahattin Ali.

Edebi eser nedir: Şerif Hulusi

Konferanslar cumartesi günleri saat 18 de parti merkez binasında verilmektedir.

Siyasî partiler

Ankara Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi sosyoloji doçenti B. Niyazi Berkes İngiltere, Amerika, Fransa ve Almanyadaki muhafazakâr, Liberal, sosyalist, kominist ve ilh. partilerinin tarihlerinden, teşkilâtlarından ve proğramlarından bahsden değerli bir eser neşretti. İngiliz ve Amerikan neşriyatına dayanarak hazırlanmış bu mühim eserin siyasi eserlerden hemen tamamen mahrum olan kültür kütüphanemizde mühim bir yer alacağı muhakkaktır. Bu eser hakkında pek yakında bu sayfalarda bir tahlil yapmayı vadederken, bu lüzumlu kitabı mutlaka okumalarını okuyucularımıza tavsiye ederiz.

Action mecmuası

Fransız kurtuluşundan sonra kurulmuş Fransız mecmualarının en mühimlerinden biri ve Fransız işçi partisinin yarı resmi organı olan Action mecmuası pek yakında ikinci yılını tamamlamış olacaktır. Fransız işçisile geniş halk kitlesinin menfaatlerini müdafaa eden bu mecmuada, dünyanın ekonomik, sosyal ve politik meseleleri hakkında aydın görüşlü yazılar bulunmaktadır. Meselâ son gelen 13 Eylül tarihli 106 ncı sayısında, es i Vişi klerikalizmini destekle, bir vaziyet takınan Kilise yardakçısı François Mauriac hakkında Pierre Hervé'nin güzel bir yazısı, Amerikanın Trusmanlarile ve İngilte enin emperyalist işçi partisi hükûmetile anlaşmak üzre statüsünde mühim değişiklikler yapan Fransız Sosyalist partisi hakkında Kriegel-Valrimont un ittihamlarla dolu bir yazısı, Anglo Amerikanlar tarafından Sovyet Rusyaya karşı aşılmaz bir set olarak kuvvetlendirilmek istenen Almanya hakkında Byrnes'in son beyanatını tahlil için V. Ledue ün yazdığı bir yazı, Erskine Caldwel den tercüme "Siyah derili adam,, adlı tüyler ürpetici bir hikâye, İkinci Cihan harbî başında İtalyanlara ve Almanlara karşı kahramanca döğüşen ve mağlup olarak dört sene aç ve bitkin bir halde müeadeleye devam eden kahramanı Yunanistanın hüriyete kavuşacağı bir sırada yeni bir İngiliz işgali ve tö.ürü ve irticaı altına düşen bu memlekete İngilterenin, secimleri ve Kralı nasıl kabul ettirdiğini, burada nasıl bir DOMİNYON idaresi kurduğunu, ve Alman idaresi altındakinin ayni bir terör altında inliyen Yunan halkının ıztıraplı hayatını anlatan Robert Scipion'un bir yazısı, nihayet Amerikan sermayesinin peşine İngiliz sarrafını takarak bütün dünyayı fethe başlamasının birinci hucum borusu demek olan «Cenup Afrikasına girişi» ni anlatan Henri Claude un kıymetli yazısı vardır Bu hareketli ve açık görüşlü mecmuayı okuyucularımıza hararetle tavsiye ederiz.

Editions Sociales'in Neşriyatı

İkinciCihan harbinden önce Fransada Marksist felsefe ve ilim kitaplarile, proleter edebiyat neşriyatını yapan Editions Sociales İnternationales'in yüzü aşan kıymetli kitaplarının ya tabıları tükenmiş, veya Fransa işgalinde bunlar Almanlar tarafından yakılmıştı. 1945 yılında bu neşriyat müessesesi Editions Sociales adile tekrar kurulmuştur. Müessese marksist ilim ve felsefe kitaplarını Editions Sociales proleter edebiyat ve popüler Marksist kitapları da Hieret sujourd' hui adı altında neşretmektedir.

Editions Sociales adı altında şimdiye kadar neşredilen eserler şunlardır :

Karl Marsk, Misere de la philosophie: Reponse a la philosophie de la Misere de proud'hon Friedrich Engels, le role de la Violence dans l' histoire; V. I. Lenine, L'Etat et la Revolution V. I. Lenine, Materialisme et Emprio-Criticisme; Georges Politzer, Principes elementaire, de philosophie Jean Fonteyne, Droit et justice en Urss; Benoit Franchon, la bataille de la production; Marcel Cachin, Science et Religion, Yeni Üniversitenin felsefe dersleri: I. C. Agran, Introduction, II. C. Augrand, les origines françaises du materialisme III. C. Angrand Materialisme dialectique, N. C. Angrand et R. Garaudy, Materialisme historique, V. G. Teisser, Materialisme dialcctiqueet Biologie ve H. Walon Materialisme dialectique et psyekôlogie, vesaire.

SENDİKA DÜŞMANLARI

VE

İŞÇİ TEŞKİLATLANMASINDAKİ ZORLUKLAR, YANLIŞLIKLAR

İşçi sınıfının yüksek menfaatlerini memleket realitesine ve inkilâpçı metodlara göre ayarlayınız, teşkilât işlerinde cehalet ve kaprislere yer vermeyiniz.

ESAT ÂDİL

Çok uzun yıllar bakımsız, dağınık teşkilâtsız ve rehbersiz bir ömür sürmüş olan işçi sınıfı nihayet son günlerde kendine gelir gibi oldu. Bir kaç ihtilâlci siyasi partinin içinde toplanmağa ve kadrolaşmaya imkân buldu. Yine kendi öz varlığı içinden çıkarabildiği bazı rehber kadroların yardımiyle de sendikalalaşma yolunda bir iki adımatabildi.

Bu gayet basit ve diğer demokrat memleketlerdekilerine nisbetle son derece mütevazi olan kımıldanmalara, endişelere, evhamlara, tazyik ve bozgunculuklara yol açtı.

Kanunlarımızdaki hükümlere büyük bir hassasiyetle, itina ile uymayı bilen sendıkacılığı bir tehlike gibi görmek ve göstermek sevdasına kapılanlar oldu. Bereket versin ki, çalışma bakanı Sadi Irmağın makul beyanatı bu gibi saçma sapan endişelerin ve yarı resmi çekingenliklerin artmasına engel oldu. Fakat, bozgunculuk bu sefer de başka bir yerden patlak verdi.

Tam manasile politika dışı ve tamamile demokratik bir karekter taşıyan ve münhasıran işçi sınıfının meslek birliklerinden ibaret olan sendikaların düzenlenip gelişmesini zorlaştırmak maksadiyle dünya üzerinde hiç benzeri ve örneği olmayan bir takım işçi teşekkülleri, işçi dernekleri ortaya sürüldü.

Hususi maksatlar peşinde ve direktifler altında meydana getirilen bu teşkilât dahi bünye ve karakter itibarile ne olursa olsun, beş on işçiyi bir oraya getirmek, toplamak bakımından aslında inkilâpçı bir hareket sayılmalıdır. Ancak işçi sınıfını içinden parçalama, işçi sınıfının sosyal kurtuluş mücadelesini zayıflatıp çürütme temayüllerini belli ettiği andan itibaren bu teşekkülleri aksi inkilâpçı ve anti demokratik olarak vasıflandırmaya ve işçi arkadaşlarımızı ikaz etmeye mecbur kalacağız.

Asıl dava, asıl mesele işçilerimizin teşkilatlanmasıdır, meslek ve emek haklarını kendi kendilerine koruyabilir bir kuvvet haline gelmesidir. Görünüşde pek basit olan bu problem tatbikattaki bır takım zorluklar ve yanlışlıklar yüzünden kolayca çözülememektedir.

İşçi sınıfını meslek birlikleri, yani bütün milletlerin kullandıkları tabirle, sendikalar halinde toplamanın ve teşkilatlandırmanın demokratca bir yolu, inkilâpçı bir metodu vardır. Bunun dışında bir yol ve metod takip edenlerin gayreti işçi sınıfının birleşmesini geciktirmek, teşkilâtlanmasını zorlaşdırmaktan başka hiç bir işe yaramıyacaktır. Bu beynelmilel sendikacılık metodunun kendi millî ve içtimaî bünyemizin hususiyetleri de göz önünde tutulmak şartiyle tatbik şekli ancak şöyle olabilir.

1) Sendika tabirini işçi meslek birlikleri için en uygun bir isim olarak kabul etmek ve bunun dışında işçiyi şaşırtıcı, parçalayıcı isimler altında teşkilâtlanma hevesinden vazgeçmek:

2) Türkiyedeki bütün istihsal ve işletme şubelerini yekdiğerinden ayırt edip bu şubeleri kat'i olarak tespit etmek;

3) Ayni istıhsal veya işletme şubesine bağlı bütün işçilerin meslek menfaatlerini temsil etmek üzere Türkiye çapında sendikalar kurmak: (mesela Türkiye mensucat işçileri sendikası, Türkiye deniz işçileri sendikası gibi)

Ayni istihsal veya işletme şubesinde çalışan fakat gördüğü iş bakımından ayrı bir meslek zümresine mensup olan işçileri de bulundukları istihsal veya işletme sendikasına bağlamak; (meselâ, bir dokuma fabrikasının marangozu veya elektrikçisi, mensucat sendıkasına bağlanmalıdır.

5) Ayni istıhsal veya işletme mevzuu üzerinde işçi toplulukları bulunan vilâyet ve kazaları tıpkı bir siyasî parti teşkilâtı gibi şubeler halinde Türkiye çapındaki bu sendıkalara bağlamak.

6) Türkiyenin istihsali ve işletme şubeleri sayısının hiç olmazsa yarısı kadar sendika kurulduktan sonra, bu sendikaların herbirinin, kendi azâsi arasında seçecekleri bilfarz, onar murahhasın müşterek teşebbüsleriyle «Türkiye Sendikalar Federasyonu» adı altında bir federasyon mey-

dana getirmek, bu federasyonun ana nizamnamesini tesbit ve fedarasyon müteşebbis icra komitesini seçmek lâzımdır.

7) Bu suretle aşağıdan yukarıya meydana gelmiş olan sendikalar ve sendikalar fede asyonunu da mîlleştirmek için de, tayin edilecek asgarî bir müddet içinde her sendi a kendi kongresini yapmalı, federasyon kongresi için murahhas'arını seçmelidir. Sendika kongrelerince seçilmiş olan murahhasların iştirakiyle her iki yılda bir, federasyon kongresi yapılmalı federasyonun merkez icra komitesi seçilmelidir.

İşin ancak bu demokratik metodladır ki işçi sınıfı hakikî ananasiyle birleşmiş ve teşkilâtlanmış sayılabilir.

Esasen federasyon kurulduktan sonra bunun dışında kalan veya kalmak istiyen diğer işçi teşekkülleri hiçbir mana ifade etmediklerini kendi kendilerine anlayacaklar ve federasyona bağlanacaklardır.

Hatalarin ve yanlışlık'arın neresinden dönülürse işçi sınıfı lehine gene bir kazanç teşkil edeceği düşünülmeli ve yanlış yol üzerinde yürümekte ısrar edilmemelidir.

Bu sebeple:

1) İşçi sendikalarına karşı, başka adlar altında birlikler, dernekler kurulması suretiyle teşkilâtlanmayı, birleşmeyi zorlaştırıcı, işçi saflarını parçalayıcı hareketlerden vazgeçilmelidir.

2) Tepeden inme federasyonlar kurmak hevesinden feragat edilmelidir. Çünkü bir federasyon ancak Türkiye çapında mustakil istihsal veya işletme *sendikalarının* demokratik merkeziyetçi bir metodla meydana getirebilecekleri bir teşekküldür. Ortada tam kadrolu sendikalar yokken federasyon kendiliğinden vücut bulamaz.

3) Türkiyede bir tek federasyon kurulabilir. Milli ve siyasi hudutlar içinde bir çok federasyonlardan müteşekkil bir konfederasyon tasavvuru çok garip ve gülünç olur. Çünkü konfederasyonlar ancak devletler arası teşkilâta mahsustur. Her milletin bir tek sendikalar federasyonu vardır. Bu milli sendikalar federasyonlarının iştirakiyle de dünya çapında bir «Dünya işçi federasyonu» kurulmuştur.

4) Aynı istihsal şubesi üzerinde her vilâyette mustakil bir sendika kurmak usulü de yanlış ve zararlıdır. Çünkü bu surette sendikaların sayısı her vilâyette yirmiyi, bütün Türkiyede de bini aşar.

5) Bir taraftan ayni istihsal veya işletme şubesi adına kurulmuş olan vilâyet sendikalara arasında Türkiye çapında birlik meydana getirmek, diğer taraftan ayni vilâyette, muhtelif istihsal ve işletme şubeleri adına kurulmuş olan sendikalar arasında vilâyet çapında birlik meydana getirmek lâzım gelir ki, bu derece çapraşıklık içinde teşkilâtlanmaya kalkmak biraz da abes ile uğraşmak olur.

6) Çapraşıklık bu kadarla da kalmıyor. Ayni istihsal şubesi adına her vilâyette ayrı ayrı kurulmuş olan müstakil sendikalar birleşince bir federasyon meydana gelmiş oluyor. Bunun adı meselâ, Türkiye mensucat sendikaları federasyonu olacak. Bu birinci federasyon. Diğer taraftan gene her vilâyette ayrı ayrı istihsal şubeleri adına kurulmuş olan sendikalar da vilâyet çapında aralarında bir birlik meydana getirecekler. Bunun adı da olsa olsa, çeşitli sendikalar federasyonu, olur. Bu da ikinci federasyon.

Vilâyet çapındaki, çeşitli vilâyet sendikaları federasyonu ile, Türkiye çapındaki, ayni istihsal şubesinin vilâyet sendikaları federasyonu şüphesiz ki birleşip bir Türkiye konfederasyonu meydana gelmiş olacak. Bu arap saçı bu kadarla kalmıyacak; Türkiye işçilerinin bu acibülacaip federasyonları ve konfederasyonu, acaba dünya sendikalar federasyonuna karşı nasıl bir tavır takınacak? Yoksa şöyle mi konuşulacak: biz federasyonlar konfederasyonuyuz, sen ise alelade bir federasyonsun, gel bize bağlan!

Görülüyor ki aziz dostlarım, kestirme, inkilâpçı, demokratik yol ve metottan bir defa uzaklaştık mı yandığımız gündür! Bununla beraber, iyi niyetli olduklarından aslâ şüphe etmediğim, yalnız metod seçmekteki hataları aşikâr olan teşkilâtçılara karşı bu mevzuda söyleyeceğim son söz şudur:

İşçi sınıfının yüksek menfaatlerini memleket realitesine ve inkilâpçı metodlara göre ayarlayınız *Teşkilât işlerinde* cehalet ve kaprislere yer vermeyiniz!

Harp ve İnsanlık

Karım Mübahat Baysal'a

Garip şey, hiç bir eksikleri yok,
Deli olur insan, deli olur...
Bez tıkalı matraları yanlarında,
Su dolu postalları ayaklarında,
Çantalarında tuzsuz peksimetleri,
Artık karınları tok,
Artık yemeseler de olur,.
Yalnız gözleri koskocaman açık,
Birinin ayağı havada,
Öbürünün başı altında kolu,
Yürecikleri hâlâ sıcacık,
Yürecikleri avuçla kurşun dolu,
Elleri yapışık tüfeklerine,
Sımsıkı kapalı ağızları,
Şaşılacak şey...
İnsan inanmıyor öldüklerine.
Ne yüzlerinde bir damla kan,
Ne toprakta kan...
Dostlar başına böyle ölüm,
Aldıkları can, verdikleri can,

Faik BAYSAL.

Tarihin Kaydettiği En Eski Grev

Yazan: İmre Syomai

İskenderiye ile Kahire arasındaki 25 kilometrelik saha üzerinde göz alabildiğine yeşil tarlalar uzanır. Yakıcı güneş, pamuk tarlalarını okşar, ve bu son suz mesafelerde yer yer kül rengi lekeler görünür: Kil ve manda tersile yapılmış, kapısız penceresiz, bir delikten içerisine girilen Fellah kulubecikleri.

Mahsul vermekten yorulmıyan bu toprak, Sudan taraflarından kara ve bereketli bir balçık getiren Nil'in beslediği binlerce kanalla sulanmaktadır. Burada herşey. toprak, hayvanlar, inkanalla sulanmaktadır. Burada her şey. toprak hayvanlar, insanlar, bereketlidir. Yılda dört defaya kadar mahsul alınır, hayvanlar akıllara hayret verecek bir intizam dahilinde çoğalır, yeni doğmuş çocuklarını emziren Fellah kadınları bir yenisine gebedirler. Çok zaman bu kadınların gürbüz kollarında iki yavrucuğu taşıdıkları görülür, peşlerine de, bağrışarak uzun siyah eteklerine tutunan irili ufaklı bir sürü çocuk takılmıştır. Su taşımak üzere başlarına aldıkları kocaman cerenin ağırlığı altında dimdiktir, boyunları gergindir.

Fellâh erkeğile kadını, beş bin yıl önce yapılmış ve şimdi Londra, Paris, Kahire müzelerin de uyukluyan kabartma heykellerden dipdiri hayata atılmışlardır sanırsınız. Onların herşeyi, âdetleri, alışkanlıkları, çalışma usulleri, Firavunlar zamanındaki nin hâlâ değişmez bir şekilde tıpkı tıakısıdır; ölmek istemiyen bir geçmişin ebedî şahitleridir. Bunların beş bin yıl önceki cedleri ayni kara sapanla toprağı sürer, ayni isteksiz adımlarla mandaların peşine gider, kendi nesillerinden gelenlerin dinî bir taassupla muhafaza ettiği ayni usullere göre tarlalarını suluyorlardı.

Firavunlar zamanındaki Fellâh paşalar ve beyler zamanındaki gipi her zaman açtı. Çocukların gözlerini o zaman bugün olduğu gibi sinek sürfeleri yerdi. Fellâh bugün içinde karısının çamaşır yıkadığı veya ölmüş hayvanları attığı Nil'in sarı suyunu hıfzıssıhhaya karşı ayni kayıtsızlıkla içmekte devam eder Hayatında hiçbir esaslı değişiklik olmadan beş bin yıl geçmiştir. Ayni endişeler, ayni ıztıraplar. ayni içtimaî d e ğ i ş m e z meseleleri özü de topramıştır.

Mısır arkolojisinden anlıyan birile Kahire müzesini gezecek olursanız, Ramses sülâlesi devrine ait olup, umumiyetle işten anlıyanlara gösterilmiyen bir papiros belki size gösterilir.

Bu yazmada bir kâtip bu gün paşaların ve beylerin köleleri bu Fellah'ların cedleri olan Fravun köleleri arasında kendi zamanında patlak vermiş bir grevin hikâyesini kaydetmistir.

●

Ansızın sokağın başında büyük bir gürültü kopuyor, kalabalık gözüküyor: Vücudü balçığa ve harca bulanmış, ortalarında telâşa düşmüş ve acınacak bir vaziyetteki üç dört kâtibi sürükliyerekten bağıran haykıran yüzlerce adam ortaya çıkıyor. Bunlar Mut mabedi in aatında çalışan duvarcılar olup grev yapmışlardır ve şehrin valisi ve kıralın işlerine bakan umum müdürü Psa u'ya şikâyetlerini bildirmek için koşuyorlar. Bu ufak tefek kargaşalıklar az görülen şeylerden değildir, hepsinin de sebebi sefalet ve açlıktır. Herkes biliyor ki, en iyi ücret, umumiyetle reislerin her ayın birinde ve ertesi ayın birine kadar yetecek miktarda dağıttıkları buğdaydan Hint darısından ibaret zahire tayinine dayanır. Herkese verilen miktar, çok idareli kullanıldığı takdirde şüphesiz ki yetecek derecededir, son derece yorucu bir çalışmadan sonra evine dönmüş ve öğleye doğru ancak çamurlu suda ıslatılmış iki galeta yemiş kimselere idareli yemenin lafını bir edin bakalım. Ayın ilk günlerinde aileler, yiyecekleri idareli kullanmağa başlamadan bol bol yer içer. ayın ortalarına doğru pay'a azalır, ve şikâyet. vırıltı başlar. son hafta içinde açlık kendini gösterir bunuu iş üzerinde de tesiri görülür. Şantiyelerde kâtiplerin resmi cetvellerine veya sadece amele başlarının defterlerine baş vurulacak olursa her ayın sonunda tekrarlanan işsizliklerin ve bazan da açlık ve işçilerin takatsızlığı yüzünden patlak vermiş grevlerin bu cetvellerde kaydedildiği görülür.

Ayın onuncu günü Mut mabedinde çalıştırılan ve yiyeceği içeceği kalmamış duvarcılar büyük bir kalabalık halinde şantiyeden çıkmışlar ve III üncü Tutmozis mabedi arkasına gidip oturmuşlardır ve durmadan: «Biz açız, ay sonuna kadar daha on sekiz gün var» diyorlardı. Aldıkları ücret yetecek kadar degil miydi? İşçilerin lâfına bakılırsa, kâtipler tayini bozuk ölçü ile tartıp vermişler, ve hırsızlık ederek zengin olmuşlardı: Beri taraftan. kâtipler bu lânetleme şeytanları gelecek günleri düşünmemekle itham ediyor, ve tayinleri alır almaz har vurup harman savurduklarını iddia ediyorlar. Kâtipler de duvarcılar da kendilerine göre haklıdırlar, bunda şaşılacak bir şey yok. Gayri memnunlar işi bırakır bırakmaz, işleri idare eden müdür, yanında bir polis memuru olduğu halde.

(Devamı 16 da)

Yunan Sendikalarının Mücadelesi

Yunan İş Konfederasyonu sekreteri KOSTOS THEOS'un beyanatından:

31 mart seçimlerinden sonra Yunan Sendikaları ile irtica arasındaki mücadele yeni bir safhaya girdi. Kralcılar artık iktidar ellerine geçtiğinden demokratik hareketi ezebileceklerini zannetmek edirler. Hudutsuz bir polis diktatörlüğü kurmak hususundaki plânlarında muvaffak olmak için hür sendika hareketini yok etmek niyetindedirler.

Demokrat Yunan Sendikaları, kralcıların öncülüğünü yaptıkları mürteci gurupların daima zulmu altında idi. Fakat mürtecilerin hücumları şiddetlendikçe, sendikaların, işçi sınıfının birliği, işçiler için daha iyi iş ve hayat şartları ve demokratik hakları uğrundaki mücadelesi de okadar şiddetlenmekte idi. Bu gün de ayni mürteci ve kıralcı gurupların sendikalara karşı çok şiddetli bir hücumu karsısında bulunuyoruz. Her gün birçok sendikalist katledilmektedir. Bir gün içinde üç, beş hatta on katil vakası olmaktadır.

Yunanistanın bugünkü vaziyeti mürteci guruplar tarafından, bütün Yunan demokrasisine ve bilhassa "Genel iş konfederasyonu„ etrafında toplanan demokrat sendikalara karşı girişikleri tek taraflı bir dahilî harp manzarası göstermektedir. Yakın zamana kadar Yunanistanda, patrona sebepsiz olarak işçisini işten çıkarmayı men'eden bir kanun meriyette idi. İş verenler, bu kanunu ekseriya kitaba uyduruyorlar, fakat nede olsa, bu kanun onların keyfi hareketlerini az çok tahdit ediyordu. Kıralcılar bu kanunu kaldırmaya karar verdiler. Ve bu kanunun, Yunanistanın ekonomik kalkınmasına engel olduğunu ileri süren İngiliz eksperleri tarafından desteklendiler.

Nihayet kanun kaldırıldı: ve derhal bunun akabinde başta sendika üyeleri olmak üzere işçilere kütle halinde yol vermeğe başladı. Hemen bütün sendikaların fabrika komiteleri üyeleri işten çıkarıldı.

Başka bir misal: Bu senenin başında ücretlerin arttırılması uğrunda grevler çoğalmaktaydı. Patronlar hükümetten grevlere karşı tedbir almasını istiyorlardı. İş meseleleriyle vazifeli İngiliz ateşesi M. Hall bize müracaat ederek, grevlere son verilmesini temin etmemizi istedi.

— Yunanistan, diyordu, bu gün güçlükle sahile erişmiş kuvveti tükenmiş bir kazazedeye benziyor. Uzun bir tedaviye muhtaçtır. Yunanistanın tedavisi için hazırlanılmakta ve kalkınma plânları yapılmaktadır. Londraya malûmat vereceğim, bu plânların tahakkukuna yardım mı edeceksiniz, yoksa grevlerinizle buna engel mi olacaksınız, bilmem lâzım.

Kendisine cevap verdik:

— İşçiler açtır, aldıkları ücret günde yarım kilo patates almaya bile kâfi değildir, isteklerinde haklıdırlar. Ve zaten işçilerden artık grev yapmamalarını istesek de bizi dinlemiyeceklerdir.

M. Hall:

— Grevler, işçi sınıfının vaziyetini ıslah değil daha ziyade fenalaştıracaktır. Grevleri destekleyerek yabancılara Yunan Sendikaları hakkında kötü bir fikir veriyorsunuz, dedi ve ilâve etti:

— Ve eğer işçiler sizin tavsiyelerinizi dinlemiyorlarsa, sizi takibetmiyorlar demektir.

Bunun üzerine kendisine, geçenlerde İngilterede de kırk bin dok amelesinin yaptığı grevi durdurmak için sendika liderlerinin boş yere çalıştıklarını hatırlatmak mecburiyetinde kaldık.

İşte Yunan Sendikaları bu güç şartlar içinde çalışmak mecburiyetinde bulunuyorlar. Bugün bizim ilk vazifemiz, kıralcı ve faşist irticaa karşı işçilerin demokratik hakları için savaşmaktır. Bundan daha az ciddi olmayan diger bir dava da işçilerin ücretlerini arttırmak ve hayat seviyelerini yükseltmek için mücadeledir. Yunanistanın emekçi sınıfları, gittikçe ağırlaşan hayat şartları içinde yaşamaktadır.

Hükûmet ücretlerin hududunu tespit etmiştir. Fakat hayat gittikçe pahalılaşmaktadır. İşçinin alım kabiliyeti 1945 senesindekinden de aşağı düşmüştür.

İşçilerin yarısından fazlası işsizdir.

Fakat bütün güçlüklere rağmen Yunan Sendikaları mücadeleden yılmamaktadır. İşçilerin hakları için, mücadele etmekte, irticaa karşı, Faşist diktatörlüğün Yunanistanda kök salmaması için savaşmaktadırlar. "Genel iş federasyonumuzun" "dünya sendikaları" birliğine kabul edilmesi, muvaffakiyet inancımızı kuvvetlendirmektedir.

Biliyoruz ki bütün memleketlerin milyonlarca teşkilâtlı işçisi demokratik hak ve hürriyetlerimiz uğrundaki haklı kavgamızı sempati ile takibetmektedirler.

YENİ VAHŞETE AĞIT

Baraj ateşlerinin durdurduğu insanlar
Tam öğle vakti geri döndüler
Yorgunluktan bitmiş, hırstan çıldırmış

Tam öğle vakti geri döndüler
Kadınlar yükleri altında iki büklüm
Erkekler lânete uğramış insanlar gibi

Kadınlar yükleri altında iki büklüm
Ve kaybolmuş oyuncakları için ağlayan
Çocukların gözleri iri iri açılıyordu

Ve kaybolmuş oyuncakları için ağlayan
Çocuklar anlamadan bakıyordu
İyi müdafaa edilmiyen ufuklarına

Çocuklar anlamadan bakıyordu
Dörtyol ağzındaki makineli tüfeğe
Ve kül olmuş büyük bakkaliyeye

Dörtyol ağzındaki makineli tüfeğe
Askerler alçak sesle konuşuyordu
Bir avluda bir albay vardı

Asrerler alçak sesle konuşuyordu
Yaralı ve ölülerini sayıyorlardı
Okulun bir sınıfında

Yaralı ve ölülerini sayıyorlardı
Sözlüleri ne diyecekti
Ey sevgilim ey ruhumun işkencesi

Sözlüleri ne diyecekti
Ölüler fotografları ile uyuyordu
Gökler öten kırlangıçlardan sonra yine yaşıyordu

Ölüler fotografları ile uyuyordu
Yelken bezi sedyeler üzerinde
Onları birazdan gömeceklerdi

Yelken bezi sedyeler üzerinde
Delikanlıları taşıyorlardı.
Karınları kırmızı derileri boz renkte

Delikanlıları taşıyorlardı
Ama kim bilir bir işe yarar mı
Ölecekler bırakın onları çavuş

Ama kim bilir bir işe yarar mı
Saint-Omer'e de varsalar
Lâf aramızda ne bulacaklar

Saint-Omer'e de varsalar
Düşmanı bulacaklar
Tankları bizi denizden ayırıyor

Düşmanı bulacaklar
Abbeville'i aldıkları söyleniyor
Tanrı günahlarımızı affetsin

Abbeville'i aldıkları söyleniyor
İşte böyle konuşuyordu topçular
Gelen geçen sivillere bakarak

İşte böyle konuşuyordu topçular
Boyanmış gölgeler gibi
Gözleri burada kafaları başka yerde

Boyanmış gölgeler gibi
Onları birdenbire gören bir yolcu
Şikâyetlerine vahşice güldü

Onları birdenbire gören bir yolcu
Madenler kadar karaydı
Hayat kadar karaydı

Madenler kadar karaydı
Evine dönen bu dev
Mericourt veya Sallaumines'e

Evine dönen bu dev
Onlara bağırdı ne dönüyoruz.
Üzerimize bombalar veya yağmur yağsa bile

Onlara bağırdı bize ne dönüyoruz
Evimizde gebermek bin kat daha iyi
Karnımıza bir veya iki kurşun yiyerek

Evimizde gebermek bin kat daha iyi
Yabancı topraklara gitmektense,
Yaşadığımız yerde ölmek daha iyi

Yabancı topraklara gitmektense
Geri dönüyoruz geri dönüyoruz
Kalbimiz kederli işkembemiz boş

Geri dönüyoruz geri dönüyoruz
Gözyaşı dökmeden ümitsiz silâhsız
Gitmek istiyorduk fakat haylı

Gözyaşı dökmeden ümitsiz silâhsız
Orada rahat rahat yaşıyanlar
Üzerimize jandarmalarını saldırdılar

Orada rahat rahat yaşıyanlar
Bizi yine bombalar altına yolladılar
Bize geçmek yasak dediler

Bizi yine bombalar altına yolladılar
Ne yapalım yine buraya dönüyoruz
Mezarlarımızı kazmağa lüzum yok

Ne yapalım yine buraya dönüyoruz
Çocuklarımız karılarımızı
Teşekkür etmeğe lüzum yok

Ama çocukları karılarıyla
Maceralar peşinden koşan Saint-Christophe'lar
Alevlere doğru yürüdüler

Maceralar peşinde koşan Saint-Christophe'lar
O devler ki belirdiler
Ellerinde bir tek sopa bile tutmadan

O devler ki belirdiler
Hiddetin beyaz gökleri üzerinde

ARAGON

Çeviren
EDİP KÖKNEL

SUAT TAŞER

Umut

Yaşamak ummaktır.
Yeşil yapraklar umar
şu beli bükülmüş ağaç,
yelkenler rüzgâr umar
bir kız tanırım, sarışın
sevgilisini esmer umar.

Aç karnına İstiklâl umar
Bombay'lı amele, Cava'lı topraksız,
Hamburg'lu ana ekmek umar,
Paris'li çocuk intikam
ben sulh umarım
Ramazan oğlu Recep
kışlanın duvarına vermiş sırtını
memleketten mektup umar
ve her talim dönüşünde,
her nöbete çıkışında tezkere umar.

Ummaktır yaşamak.
Çık bu saatte evinden
kilitle odanın ve kalbinin kapılarını,
keder seni evde bulmasın,
pişmanlık geri dönsün kapından.
Vehimlerini azat et:
soyun hatıralarından,
tazelensin adımlarındaki kuvvet
doğacak günü yolda karşıla:
yeni umutlarla başlar yeni gün;
tahammül umuttan doğar.
Zaman bizim dostumuzdur, unutma
en az Hürriyet kadar.

Ummaktır yaşamak.
İbret al, ders al geceden
çevir başını gökyüzüne
yıldızlara bak
Güneşli sabahların umududur yıldızlar.

Bir vedâlık hükmü var hayatın,
ölümün vakti saati sorulmaz.
Serçe kuşu gibidir umut,
dal yorulur, serçe yorulmaz.

NUH NACİ ÖZMEN

Paydostan Sonra

Ben bu şehrin
Bu büyük bayram şehrinin
Bayramsız çocuğu
Selâm yollamak istedim bu sabah
Dostlara :

Selâm, önce,
Köprüde kürdan satan kardeş!
Selâm, beraber gazete sattığım çocuklar!
Selâm, size O Tahmil - Tahliye şehrinin
Sabır yüklü işçileri!
Selâm bu İstanbul şehrinden
Lymasol kasabasına!
Bütün limanlardaki hamallara
Seferde olan, olmıyan
Bütün gemicilere selâm...

Kara toprakla iç içe girmiş ırgat
Zengin kapılarında
Elleri nasırlaşmış çamaşırcı kadın
Ve mutfak penceresinden
Baharı seyreden kızlar
Selâm hepinize.

Şimdi yer yüzünde
Ayni şarkılar söylenmektedir
Şehir şehir, memleket memleket.
Şimdi mavi, masmavi gök üzerinden
Bulutlar göç etmektedir..

Şimdi demir almadan önce gemiler
Yelkenlerini takmadan önce
Selâm yollamada gemiciler birbirlerine
Ve güneş dolu denizlere
Mendil sallamada kıyıdan
İşçi kadınlar..

Şimdi
Ajans bahisleri bile edilmiyor kahve-
lerde
Şimdi bayram için
Bayram için beklemektedir
Bayramsız çocuklar

Selâm bütün dostlara
aramızda olan olmıyan
Selâm size bu bayram dünyasının
Bayramsız insanları!

Fransa'nın Ananelerine Sadık Kalanlar

JEAN CASSOU

• • •

Geçen sayımızda Fransanın belli başlı entelektüellerinin teşebbüsü ile "Sulh emrinde Fransız düşüncesi,, adıyla kurulan birlik hakkında malumat vermiştik. Bu sayımızda bu birliğin açılış toplantısında verilmiş olan söylevlerden Fransız mukavamet hareketi kahramanı "Jean Cassou" nun nutkunun tercümesini veriyoruz.

• • • • •

"1866 da Milletlerarası sergi tarafından hazırlanan «Paris rehberi» adlı kitabın başına alınan «Dünyaya sulh ilânı» yazısında, Victor Hugo yirminci asırda İtalyanlarla Almanlar arasında, Ruslarla İngilizler arasında, bir vakitler Pikardiyalılarla Burginyonları birbirlerine düşüren harp kadar akla gelmedik bir harp olacaktır, demişti.»

Büyük babanın kehâneti henüz gerçekleşmedi. Onun görüşü, bizim nesillerimizin manialarla dolu zavallı yürüyüşün le göremiyeceği kadar derinliklere nüfuz edebiliyor. Bizim daha çok yürümemiz lâzım. Lâkin ümidlerimiz gelecek realite ile, onun ışığile ve vuzuhile beslenmeğe inadçı bir ısrarla devam edecek: Sulh olacaktır.

Biz sulh için böyle bir harbi yaptık. Çünkü, her zamankinden fazla biliyor ve anlıyoruz ki, çoğu zaman o, kanla kazanılır. Ne fikir mücadelesi meydanında, ne de et mücadeleler[1] meydanında hasmın rızasile elde edilir. Muharrirler, biliyoruz ki söz mukavemettir, sulhun sıkı sıkı sarılıp tutunacağı köşeleri olan polemik bir kuvvettir. Biliyoruz ki, her ifade bir başka ifadenin yerini tutamaz. İfademiz içinde kendimizi topladığımız zamandır ki, zihin selâmetini, bu yüksek kıymeti buluyoruz. Sulhun katiyen tevekkül ve hizmetle müteradif olmadığı — yüz kızartıcı bir sulh ki, huzuru değil, alçaklığın bütün endişelerini ve hasta şuurun durmadan kendi üzerine dönünüşü doğurur — büyük dünya meselelerinde de böyledir. Dünya meselesinde huzur, ancak saçmaya, insanca olmayana ve hayvanî olana karşı top yekûn harple var olabilir.

Bu mücadele içinde, tarihimizin en karışık ve bunaltıcı anlarındadır ki, bütün milletlerile birlikte kendilerini de tazyir edilmiş hisseden bazı muharrirler birleşmek istediler ve bugün bizi burada meşgul eden toplanmanın ilk taslağını ortaya attılar. Bazıları davete gelemediler, ve onların gölgeleri aramızda oturmaktadır; yalnız Jacques Decur. Georges Politzer gibi Fransız muharrirleri Birliğini ilk kuranların gölgeleri değil, mazi vahşetinin kurbanı olarak ölen bütün muharrirlerin ve asker olarak katıldıkları geçici muharebe ve ayaklanmada seve seve kanlarını döken bütün muharrirlerin gölgeleri. Onların kanı, en büyük dava ve en yüksek vazife şuuru içinde doğan bir dostluğu perçinlemektedir.

Fransız muharrirleri vasfı, ne sadece bir medenî hal unvanı, ne de hatırıçe demeçlere bir vesiledir. Bu, hafızalarımızda daima hazır ve nazır, dünyanın her hangi bir vatanındakinden daha manalı millî bir cemaate aid oluşun tanınması ve hatırlanmasıdır; çünkü, bu cemaatle şumullu bir takım şeylere delâlet eder, ve bu vatan, kâinatın en büyük hatası yüzünden yenilmişti, en kötüsü de inkâr edilmişti. Az kalsın mahvolacaktı. Bilhassa o büyük ihanet şu idi: Fransız hakikatini düşünerek ve sistematik bir şekilde değiştirmek ve bu hakikatle alay etmek. Memleketimiz bu yüksek acıyı sonuna kadar tattı, ve hepsinin acısı olan o işkenceye katlanmağa mecbur oldu. Lâkin yokluğa karşı bütün kuvvetlerile dayandı, ve bu dayanmada hayat mukavelesine ve yaşamak iradeine bağlanmış gibi duruyoruz. Bundan böyle, artık tesadüfen yaşamıyoruz, çünkü nefes alma cihazlarımız, biz onları düşünmeden de çalışmaktadır. Çünkü, her san'yede yaşamak istiyoruz, bizde hayat şuur ve irade olmuştur; çiğnenemiyecek bir kuvvetin tazyiki altında, küçük ve son derece çılgın da olsa, her dayanma faaliyetinin, eninde sonunda ruhtan başka bir şey olmayan mümkün bütün enerjisin bir noktada topladığı zaman da böyle idi.

Pek güçlükle nefes alan bu ruhî realite etrafında ölü ve diri, bilhassa tehdit altında olan, daha o zaman alnında ölümün damgasını taşıyan Fransa muharrirleri, belki sadece isimce olan farkları silip, asıl mühim olan esaslıyı, müşterek esaslı şeyi içimizden hiç birimiz unutamazız, gözden uzak tutamayız. O her birimizde, hepimizde mevcuttur. Gaddarcasına karartılmış, tam ve aydın şuuruna sahip olduğumuz Fransanın da bir tarifidiri bu. Fransız sicilinin şu gö

(Devamı 12 inci sahifede)

1) Bu konferansın metni beş temmuz 1946 tarihli ve yüz on beş sayılı Les Lettres françaises mecmuasında çıkmıştır.

Sendikalizmin Menşeleri

— I —

Onüçüncü asırdan Franzız İhtilâline kadar

YAZAN:
ANDRE MARCHAL

Esnaf teşekkülleri rejimi -, bilhassa XIII üncü asırdan itibaren inkişaf eden esnaf teşkilâtı rejimi gerçekte sinesinde iki rejimi besler ; birincisi 16 ıncı asra kadar hakim olan, ikincisi ise birincisinin karikatürü olup, Fransız ihtilâli arifesine kadar yaşayanıdır. 14, 15 ve 16 ıncı asırlarda esnaf teşkilâtı müsavatcı ve demokratik bir müesse; 17 ve 18 inci asırlarda ise, oligarşik ve kapitalist bir müessesedir). İşçi faaliyetlerinin her iki devrede başka başka şekiller altında ve farklı karakterlerle kendini belli ettiğini düşünecek olursak bu hali pek tabiî buluruz.

Doğuştaki karakterlerile, türlü suiistmallerle henüz bozulmamış halile ifk esnaf teşkilâtı şekli 16 ıncı asırdan sonra yaşamamıştır. Teknik, iktisadi ve içtimai üçüzlü nizamiyle bu esnaf teşkilâtı kuvvetli bır terakki amilidir. İlk zamanlarda alemşumul iyi bir şöhreti vardı, ve asırlar boyunca Fransız mamülleri teşkilâtın bu iyi şöhretinden faydalanmıştır. Hukuki bakımdan teşkilâtta üst olmak hakkı herkese açıktır; bu sayede çıraklar ve kalfalar içinde bulundukları şartlardan daha iyisine ulaşmak imkânını buluyorlardı.

1) 16 ıncı asra kadar müsavata dayanan demokratik bir rejim bahis mevzuu idi; çünkü esnaf teşkilâtının azası nisbî müsavata (pares) dayanan şartlar içinde bulunuyor, müesesenin çalışmasına iştirak edebiliyorlardı. Sonraları esnaf teşkilâtı eskisine zıt karekterler göstermeğe başladı. oligarşik ve kabitalist oldu; çünkü, teşkilât içinde ustalardan mürekkep az sayıda insanın hakimiyeti üzerine dayananan bir mertebeler silsilesi meydana çıktı. ve mertebeler silsilesinde aşağı derecede kalmağa mahkum kalfalar ve çıraklar üzerinde ustaların nüfuzu gittikçe arttı.

Muayyen bir staj devresini geçirdikten, ve ustasından izin aldıktan sonra çırak önce kalfa, sonra da usta oluyor. Esnaf teşkilâtı mertebeler silsilesinde yükselmek ümidini herkes beslemektedir.

Esnaf teşkilâtı içinde ne sermaye ile emeğin ayrılması, ne farklı içtimaî sınıflar, ne de sınıf şuuru vardır.

Onun için değil midir ki, teşekkül eden topluluklarda hiç bir suretle meslekî bir karekter yoktur. Bu günkü sendikaların bariz vasfını teşkil eden mücadele zihniyeti de bunlarda mevcut değildir.

17 inci asırda meydana çıkan confreri'ler, dini ve hayır sever karekter taşıyan bir takım cemiyetlerdir. Umumiyetle aynı bir sanaatin patronlarile işçilerini bir araya toplarlar. burada patronlarla işçileri birbirlerine bağlayan şey ibadettir. Toplanma yerleri, teşkilâtlarının prindoya evliyasının adını taşıyan küçük kilisedir. Gelir kaynakları azalarının verdikleri aidattan ibarettir; bu paralar ayinler için, bayram günlerinde dinî merasimler tertip etmek için, ölen azalarının gömme merasimlerine sarf etmek için, aralarında hasta ve parasız olanlara yardımlarda bulunmak için kullanılırlar.

Söylemeye hacet yok, dinî karakter taşıyan bu tezahürlerin bazan çabucak işret ve sefahat sahnelerine inkılâp eden içki sofraları haline geldiği de olur. Öyle anlaşılıyor ki, confreri'ler tarafından toplanan paranın ziyafetler tertibi suretile israf edilmesinin önüne geçmek maksadile, kral tarafından bu müesseselere bir takım yasaklar kabul ettirildiği olmuştur. Bazı confrerilerin nizamnameleri bize bu şeyi anlatmaktadır : Bu müesseseler bir takım tedbirler almağa ve ahlaksızca hareketleri sınırlamağa çalışıyorlar. Meselâ Saint Omer kayıkçıları ziyafet talimatnamesinde "sofra basında arkadaşların mırıldanmaları ve birlerine çirkin söz söylemeleri, yasak edilmiştir. Bu durumdaki yasakların, meslek sendikalarının kuvvetile ve ihtilâlcı zihniyetile mücadele etmeyi gaye edinen 19 uncu asırdaki yasaklarla hiç bir bakımdan münasebeti yoktur. 16 ıncı asra kadar, mevcut grevlere b a k ı n c a, bunların nadiren meydana çıktıkları anlaşılıyor. Bu devrin sonundan itibaren, esnaf teşkilâtı rejiminde ilk bozulma alâmetleri kendisini belli etmeye başlayor.

Bu alâmetler bir rejimin çökmesini haber veriyor; sonraki asırlarda ise bu rejim yeni bir takım vasıflar kazanacaktır.

Gerçekten, XVI asır esnaf teşkilâtlarının kapanma devresinin başlangıcıdır. Sanayiin doğuşu, sınaî mamulâtın inkişafı, kredinin yapılması, gittikçe daha katılaşan esnaf teşkilâtlarının son derece dar çerçivesini kırmağa çalışan âmillerin belli başlı olanlarıdır. Bundan başka. esnaf teşkilâtı bir takım ahkâma tabidir, iktisadi hayatın yeni zaruretlerine iyi intibak edememiş bir halde idi.

Ustalar imtiyazlarını ve menfaatlerini idame ettirmek için, tam bir Kast halinde taazzuv etmeğe çalışıyorlar. Çırakların sayısını sınırlayarak, teşkilâta on veya yirmi yıl müddetle yeni ustalar almağı yasak ederek - XVII asırda bazı sanatlarda böyle olmuştur. — , kendi aralarına yalnız ustaların çocuklarından başkalarını almamak suretiyle buna müvaffak oluyorlar. Kalfaların usta olmalarını çok güçleştirecek, hatta imkânsızlaştıracak bir takım hileli tedbirler sayesinde buna muvaffak oluyorlar. Usta olmak için aranan şartlar, ustaları teşvik etmek, kalfaların cesaretini kırmak için ortaya koyulmuş gibidir.

Ustalarla hiçbir akrabalığı veya rabıtası olmayan kalfaların cesaretleri kırılıyor. Usta olabilmek için kalfalardan bir şaheser arandığı halde, usta ile akraba olandan böyle bir şey aranmayor, o bir taraftan, adamına göre pek büyük nisbetler dahilinde artıp eksilen vergiler de konüyor.

Bir şaheser vücüdâ getirmek zarureti, usta olmak için eskiden aranan liyakat yerine geciyor.

Yavaş yavaş M. Lerasseur'ün söylediğine göre şaheserin icadı daha karışık iptidai maddesi daha pahalı, imali daha uzun zamana bağlı oluyor. öyle ki, icatcı zekâya sahip bir kalfa bile, para tedarik edememek, iptidai madde tedarik edememek ve vakit bulamamak yüzünden, bu türlü bir çalışmayı iyi bir neticeye vardırmak imkânlarını bulamayor.

Gelecekte bir takım rakipler türemesi korkusiyle ustalar zanaatlarını kalfalara ve çıraklara öğretmekten çekiniyorlar; böylelikle kalflarla cıraklar ustalarına tabi kalıyorlar. Ustalık imtihenlarında hazır bulunan mümeyyiz heyetleri, imtihana girecekleden hediye almak alışkanlığını kazanıyorlar. Lâkin, tatbikatta bunların hiç biri ustaların oğullarına ve damatlarına tatbik edilmiyor. Oğul ve damatlar için, imtihan ortadan kâldırılmasa bile, çoğu zaman şaheser yerine «sudan bir imtihan» ikame edilir.

Aynı netice ustalık vergilerinin tesbitile de elde edilmiştir. Kalfaları ortadan kaldirmak icin bu resimler her zaman artacak bir şekilde tesbit edilmiştir. Bundan başka kalfalar daha başka esaslı bir tefrike tabi tutulmuşlardır: Paris bakırcıları teşkilâtında ustanın oğlu altısol, Parisli kalfa dört lira, yabancı on iki lira vermekle mükelleftirler. Böylelikle kalfanın vaziyeti, artık değişemiyecek bir hale gelmiş oluyor.

"İşçinin esnaf teşkilâtı idaresinden bu yavaş yavaş tardı" ile : M. Hauser'nin söyiediğine göre), 16 ıncı asırda esnaf teşkilâtı oligarşik ve kapitalist bir müessese olmağa doğru gitmektedir. Ustaların karşısında kalfalar, sermaye karşısında da emek dikiliyor. Bu iki asır arasında ayrılma başlıyor, gittikçe daha derin bir uçurum hasıl oluyor; Böylelikle topluluklar ve birleşmeler doğmuş oluyor.

Aynı bir organizma içinde patronlarla işçileri toplamış olan confreri'ler ikiye a y r ı l ı y o r. Kendilerine karşı şereflerini ve nufuzlarını muhafaza eden, bütün yükleri bunlara yükleyen ustaların takındıkları tavırdan hiç de memnun olmayan kalfalar, ustaların vücude getirdikleri confreri'lerle sık sık ihtilâfa düşen ayrı bir takım topluluklar vucude getiriyorlar. Bu ihtilâfların bir takım tehlikeler doğurmasını önlemek üzere bu grupların yerlerine karşı aynı gün ve aynı kilisede merasim yapmalarını yasak etmek fırsatı hasıl oluyor.

Başka türtü topluluklar da beliriyor. : Kalfaları aynı confreri'ler içindeki ustaların üstünlüklerinden kurtarmak maksadını güden kalfalar birlikleri. Bu birlikler Fransanın her tarafında çoğalıyor. Bunların en meşhuru Tour de France adlı kalfalar birliğidir. Bunlar kardeşlik birlikleridir (yardım cemiyetleri, ve iş bulma büroları), bu cemiyetlerin azaları mesleki bilgilerini mükemmelleştirmek için bütün memleketi yaya olarak dolaşır, uğradıkları şehirlerde çalışırlar. «Roolsur» bunları şehre kabul eder, onlara çalışacak bir yer bnlur, ve icabında, mahalli kalfalar birliğinin aracılığile bunlara yardım tahsis ettirir. Böylelikle türlü mıntakaların kalfaları arasında temas kurulmuştur; şüphe yok ki bu hal ustalarda bir takım endişeler uyandırmış, idarî makamların bazı tedbirler almalarına sebep olmuştur: Usta olmak için, şehirde kalfa olmak için tekalif; yabancılara usta olabilmeleri için yüklenen son derece ağır vergiler ödemek mecburiyeti, Villers-Coherest in 1539 tarihli emirnamesile "zanaatler bahsında bazı kimselerin diğer kimselerle söz ve iş birliği etmelerini» yasak etmek. Bütün bunlar boşunadır. Vazife kalfa birliklerinin veya «tehlikelilerin»

(Devamı 16 ncı sayfada)

DÜŞÜNCELER

Sırt üstü uzandım toprağa...
Gözlerim
yer, yer
göğün maviliğini gördüler
ıhlamur ağacının
yemyeşil yaprakları arasında..
Ağacın dalları
sallandı rüzgârda,
ve rüzgâr ağacın dallarında...
Ve maviliğinde göğün
ta yukarda
bir çaylak uçtu
gölgesi yerde süzülerek..
Çaylağın pençesinde avı vardı...
Ve ıhlamur ağacının kökleri
toprakta
hayatı emiyorlardı..
Dayadım sırtımı toprağa;
kafamda düşünceler
Bir yüzü gök yüzünde
bir ucu köklerinde ağacın...
Düşünceler
Köklere, toprağa
çaylak, avı
ve insanlara dair...
Düşünceler...

Me. Fuat HOP.

Fransa'nın Ananelerine Sadık Kalanlar

9'uncu sayfadan devam

rünüşünde, tarihimizin şu veya bu anında, milletimizi teşkil eden sabit zekâ familyalarından birinin şu veya bu istikamete yönelişi Fransanın bu tarifini şu veya bu aydınlığa yerleştirmiş olabilir: zenginliğimizi yapan bu tenevvülardan bilancaya göre. Pascal veya Voltaire, Versailles'in dehası veya Le Nain tarafından resmi yapılmış halkın dehası, Haçlı seferlerin o muazzam sergüzeşti üzerine aksan koyabiliriz. Lâkin, bu şekillerin, çu efsanelerin ve bu tarihlerin her birinde hissettiğimiz hep o realitedir. Bütün türlülüklerile hakarete uğrayan hep bu realitenin kendisidir şte.

Cemaatimiz içinde bir temizleme yapmak arzusunu besliyoruz, ve bizi aşan bu büyük siyasî, askerî ve malî menfaatlerin kaynaştığı muhitlerde bu işin ne derece kötü idare edildiğini görmekten hoşnut olmadığımızı ve endişe duyduğumuzu biliyoruz. Bütün sahalarda yeniden hayata doğuşumuzun ısrarla isfediği bu millî itirafı sonuna kadar götürmenin istiyerek ve iğrenç bir takım maksatlara dayanarak reddedildiği anlaşılıyor. Elbette ki, büyük siyasî işler sahasında bu vahim bir şeydir; çünkü, bu doğrudan doğruya olan menfaatlara dokunur ve bunun ayyuka çıkan neticeler olur. Lâkin, bizim için de vahimdir bu: çünkü, kendimize bir şeref payı çıkarmak için değil, lâkin mesuliyetimizi yükseltmek için bunu bilmemiz lâzımdır, anahtar ve anahtarın rakamı münevverlerin elindedir. Aslında kudretinden daha büyük bir şeyler olan Fransa, bizim şudur diyebileceğimiz Fransa olacaktır.

Onun içindir ki, yapılmış olan şeklile, temizleme işi kalbimizde bir huzursuzluk bırakmıştır, bu temizlemenin çok veya az şiddetli olmasını istediğimiz için değil, belki işin derinlerine, suçun derinlerine gitmediği için. Çünkü, bir takım insanlar hakkında hüküm verilmişse de, bu insanların kanaatleri ve akideleri hakkında hüküm verilmemiştir: dava dosyası ap açık ortaya konmamıştır, memleket geçirmiş olduğu tehlikenin ne mahiyette olduğunun bile farkına varmamıştır. hazırlanan komplo, memleketin ruhuna mı, Fransanın rejimine mi, millî kudretinin bünyesine ve realitesine mi, yoksa Fransız milletinin kendi kendisi birliği, iradesi mukadderatı, yıldızı hakkında edindiği fikre karşı mı hazırlanmıştır, söylenmedi, bilinmedi.

Bu asrın ilk yıllarındanberi memleketimizde acaip bir takım yalancılar seslerini yükseltmeye başladır; bu yalancı peygamberlerin en yalancısı, hatta bu yalancıların en tipik olanı, büyük yalancı Maurras'tır. Bu adamın ve adamların öğütleri, çok tuhaf değil mi, "ilâhi baskın„ dan sonra muzaffer orduların memlekefimizde yaydıkları öğütlerin tıpa tıp ayni idi. Bu bozgun, yazı yazma faaliyeti, kendini itham edici bir hezeyana terkeder gibi köleliğe terketmiş bir ruhun bütün fantazilerine cevaz veren bir muharrirler zümresi tarafından desteklenmiştir. Yazı yazmak ve düşünmek faaliyeti, sofizmlerin, hataların mantıkî bozukluklarını, ahlâki sapkınlıkların, sadık ihtirasla zehirlenmiş mevzuların, zihin bozukluklarının, marazlı cümlelerin, mümkün bütün misallerini, zihnî tetralojinin mümkün ve mümkünü yok bütün misallerini bir araya toplayan tam bir katalog vücuda getirmiştir.

Bugüne kadar dünyanın tanımadığı en büyük ruhî buhranı geçirmekteyiz. Bozgunumuzun karanlık hicabı, bu bozgunun hazırlanışındaki karanlıklar, Vichy, Almanlar, hapishanelerin dehşeti. kamplardaki kâbuslar, uykularımızda bizi tedirgin edecek bütün bu şeyler, daha derin bir suçun dış alâmetlerinden ve dış görünüşünden başka bir şey değildir: o suç ta, Fransız muharrirlerinin, zihnin işlemesinde ve insan sözünün kullanılmasında hakîm ezelî kaidelere karşı açıktan açığa işledikleri suçtur.

* * *

Bizim mesleğimiz, derinden derine düşünmek mesleğidir. Onun için değilmidir ki, mani derecesine vardıracak kadar da olsa, sihirli buhran üzerinde ısrarla duruyoruz; böylesine karşıt kapa kombinezonları ve böyle bir şekil değiştirme ve manevra sistemi karşısında bu kadar inatla hayret göstermiyeceğiz artık. Çünkü kötüyü, sebeplerini ve yollarını tetkik ederektir ki, iyinin tam bir şuuruna varacağız, ve tam bir aydınlıkla iyinin ihtişamını ap açık ortaya koyacağız; bu iyiyi az kalsın kaybediyorduk, o iyiye ki Fransız dehasının realitesi adını veriyoruz.

Tekrar kavuştuğumuz bu realiteyi, onu hiç gözden kaybetmiyecek gibi sıkı sıkı tutuyoruz. Karşısına çıkıp müeadele etiğimiz kuvvetler, şu anda bile, bu realite karşısında yeniden derlenip toplanmaktadır. Faşizm, yeni maskeler altında tekrar ininden çıkmaktadır. İğrenç çehreleri aldatıcı bir kılıkla bir defa daha karşımıza çıkarmağa yelteniyorlar. Yine bir defa daha, Fransız hakikatinin şu veya bu cephesine zarar vermeğe, Yahudi düşmanlığını geçer akçe bir kanaatmiş gibi tekrar meydana çıkarmağa, laikliğe sanki o çoktan kazanılmış bir zafer değilmiş

gibi dokunmağa kalkışıyorlar. Hümanizmanın bütün emellerini ve kanaatlerini kucaklayan Cumhuriyet tabiri, halkçı olduğu kadar kıralcı tarihimiz'n bütün yolların nihayetinde dikilen bu hayal, Cumhuriyet dava mevzuu olmuş ve tehlikeye düşmüş bulunuyor. Bununla beraber, bu tazyik yıllarından sonra ve bu kardeşlik yıllarından sonra, Baudelaire'in bahsettiği ve hayat ve geleceğin zevki alan «Cumhuriyetin bu sonsuz tadı» nı zevk'e tad.yor ve sanki onu daha da fazla tatmak istiyoruz!

Bu amber kokulu tadı bütün milletlerle birlikte tatmak istiyoruz, ve ıztıraplarımızın en acısı, yalnız bizim gözümüzde değil, Fransaya itimadı olan milletin gözunde de lekelenmiş Fransanın yüzünü görmektir. Vatanımızın yok ed.lmiş bütün hayallerinden, ah! ne yazık ki, yokluğunu en derinden duyduğumuz şudur : milletler için evvelce var olanı. Bizim için kaybedilmiş olan bu hayal, daha korkunç bir şekilde milletler için de kaybolmuştu ; onların hayal kırıklığı, bizim hayal kırıklığımız, müsamaha götürmez bir derecede artırmıştı. Onlar iç n, belki de bilhassa onlar için bu hayali ihya etmek, elde etmek, takdis etmek istiyoruz. Çünkü onlar bu hayale sevgi ile bağlanmışlardı. Ve bu sevgi o hayalı bizim kendi sevgimizden daha da sağlam bir şekilde haklı göstermektedir.

Yeniden başka memleketlerin muharrirlerine doğru yüzümüzü döndürmekten, onlarla münasebete girişmekten, onları kardeşçe münakaşalara davet etmekten sevinç duyuyoruz. Onların da hepimizin taksim edilemez müşterek bir hazine olan hüriyet e payları vardır. Mücadeleyi birlikte yürüttük. Bence sizlere hatırlatılması pek lüzumlu olan bir endişemi buracığa sıkıştırdığım için beni mazur görünüz : bu tabloda bazı gölgeler, bilhassa bir gölge, İspanyayı görüyorum. İnsan oğlunun düşmanı yere serileli iki yıl oldu, ilk darbeyi yiyen memleket ise hâlâ demir kafes içindedir. Hitler İspanyada, sınırlarımızda hep yaşıyor. Dachau rejimi İspanyada durmadan çalışıyor. Orada insanlar kurşuna diziliyor, insan'ara işkence ediliyor. Federico Garc'a Lorca ve Antonio Machado'nun cesetlerine yeni bir takım şa'rlerin daha cesetleri ilâve ediliyor. İspanyol edebiyatı, İspanyol düşüncesi, İspanyol ruhu hâlâ mahvedilmekte, kökünden kesilmekte, kendini besliyen topraktan ve hayırlı kaynaklarından sökülüp atılmaktadır. Ben derim ki, bu rezalet devam ettiği müddetçe, biz hürriyete kavuşmuş Fransızlar, ge-çekten gönül rahatlığına kavuştuğumuzu iddia edemeyiz.

* * *

Bizi teyekkuza davet eden sebepler, dostlarım, hadsiz hesapsız ve kuvvetlidir. Bu sebepler bizi birleşmeğe de davet ediyor. Ve bu birleşme bütün endişemizi en büyük tehlikenin geldiği esaslı noktalar üzerinde toplamamızı istiyor. Az kalsın ortadan yok olmağa yüz tutmuş Fransa davası ile, tehlikede olan bütün insanın davasıdır : bütün melekelerile insanı ayıran ve asil yapan insan, aklı ile, aklının müşterek metodlarile, külliye olan iştiyakile, adalet ve hüriyet ihtiyacile, içinde yaşıyan ve onu kendi seyyaresini iyi anlamağa ve seyyaresi için iyi bir gelecek hayal etmeğe sürükliyen bütün musikilerile insan.

Muharrirler, iyi bir zanaat sahibiyiz. Kelimeleri doğrudan doğruya hizmete alalım almayalım, bunları ap açık bir sosyal bir gayede veya daha serbest bir şekilde hasbi işlerde kullanalım, her zamankinden daha iyi biliyoruz ki, kelimelerin nazik ve büyük bir niyet temizliği ve sağlam b'r vicdan istiyen bir kul'anılışı vardır. Hiç bir zaman insan olduğumuzu ve insan oğullarile münasebetimizi unutmamalıyız. İnsanca olan her şey insandan gelir. Bu prensipin alevini ve ışığını elimizde tutaraktır ki, daha fazla Fransız Fransanın, her zamankinden daha fazla dünyaya göstermek istediği ananeye toptan sadık kalacağız.

Irgatların Şarkısı

Sürüyle yaratılmışız
Gençlmiz ihtiyarımız var
Daha fazlamız sakat.
Saçımızdan tırnağımıza kadar
gün yanığı, yağmur ıslağı
Derimiz muşambalara benzer,
Hep bu yüzden.

Avunacak şeyimiz yok
Daha sevinmedik ömrümüzde
Çekilmedik dertler çekeriz
Allahın her gününde
Katlanmak bizim içinmiş
Elden ne gelir.,
Bildiğimizden çetinmiş dünya
Çetinmiş. –

Masum mahpuslarız
Kelepçemiz bileğimizde değil de
günümüzde..

Adil TALİP.

BABAMIZ

Yazan: Valentin KATAYEF

Çeviren : Hulûsi ŞERİF

— Uykum var. Üşüyorum.

— Ee e e, ne yapalım. Benim de uykum var. Giyin, mızmızlık etme. Yeter artık, kaşkolunu tak. Başlığını giy,pabuçlarını da.. Yün eldivenlerin nerede? Uslu dur. Kıpırdama.

Çocuğu giydirince, kadın elinden tuttu, birlikte çıktılar. Çocuğun uyku sersemliği geçmişti. Souktan tir tir titriyor, her adımda sendeliyordu. Mavi, buz gibi bir sisin arkasında belli belirsiz şafak sökmüştü.

Ana eşarpla çocuğun boynunu sıkı sıkı sardı, yakasını kaldırdı, uykulu, asık suratını öptü — Çocuk dört yaşlarında idi. Camları kırılmış verandalara tırmanan bakir asma dallarından buzlar sarkıyordu: Souk sıfırın altında yirmi beş derece idi.

Ağızlarından kalın bir buhar salıverdiler.

— Nereye gidiyoruz, anne?

— Söyledim sana, gezmeye gidiyoruz.

—Ne diye valizi aldın, peki?

— Lâzım da ondan. Sus. Konuşma. Ağzını açma, hasta olacaksın. Ne souk yarabbi! Bastığın yere dikkat et, yoksa kayıp düşersin.

Arabaların girip çıktığı iki kanatlı kapı altında kapıcı sırtında içi kürklü paltosu, önünde önlüğü, göğsünde de alâmetile duruyordu. Kadın hiç bakmadan geçti. Adam hiç bir şey söylemedi, kapıyı kapadı.

Ana ile çocuk sokakta idiler. Kar yağmıyordu. Her tarafı buz, kırağı kaplamıştı. Çıplak, kara, souktan çatırdayan akasyaların altından yürüdüler.

İkisinin de elbiseleri birbirinin aynı idi, içi kürklü aynı palto, içi yünlü botlar, kalın yünden eldivenler. Lâkin annenin başında kareli bir örtü, oğlanın ise başlık vardı. Sokakda kimsecikler yoktu. Dört yol ağzına gelince, meydana konmuş bir oparlörün kulakları çınlatan zırlayışı kadının tüylerini diken diken etti. Sonra, bunun radyodaki sabah neşriyatı olduğunu anladı: Her gün olduğu gibi, bu gün de zurnanın ötüşü, yeni bir günün başladığını haber vererekten, musikili homurtusu ile caddeyi dolduruyordu. Oğlan oparlöre doğru başını kaldırdı:

— Horoz mu, o anne?

— Evet, yavrum.

— Onun içinde üşümüyormu?

— Üşümez. Uslu dur. Önüne bak.

Oparlörün içinde bir şey zırıldadı, kıpırdadı. Bir gencin sesi duayı andıran bir eda ile üç defa şu sözleri tekrarladı:

"Sabahlarınız hayırlı olsun! Sabahlarınız hayırlı olsun! Sabahlarınız hayırlı olsun!

Sonra aynı buzlu ve sarıcı ses rumence duayı okudu:

"Göklerde olan babamız, adın mukaddes, saltanatın her yerde hakim, senin iraden üzerimizde olsun...„

Caddenin köşesini dönünce kadın dönüp arkasına baktı, ve sanki bu çok yüksek ve dokunaklı ses kendisini takip ediyormuş gibi, daracık bir sokağı hemen bütün uzunluğunca, çocuğu da ardından sürükliyerek koştu. Sonra ses sustu: Dua bitmişti Denizden doğru gelen rüzgâr sokakların donmuş koridorlarında esmekte idi. Tam karşılarında, kanlı bir sis ardından birdenbire meydana çıkıveren bir alman devriyesi bir mangalın başında ısınmakta idi.

Kadın başka sokağa saptı. Çocuk, yünlü küçücük botlarını sürüyerekten,yanında kısa ve hızlı adımlarla yürümekte idi. Yanakları kızarıyordu. Burnunun ucunda donmuş bir damlacık sarkıyordu.

— Anne, şimdi geziyoruz değil mi?

— Evet.

— Bu kadar hızlı yürüyerek gezmekten hoşlanmıyorum ben.

— Sabret.

İki kapılı bir avluyu geçtiler, başka bir sokağa çıktılar. Şimdi gün doğmuştu. Mavimsi ve kırağılı sisin ardından penbe, hemen kırılıp dağılıverecek gibi bir şafak süzülüyordu; öylesine donducucu bir şefak ki, ham bir meyva gibi dişleri kamaştırıyordu. Sokakta bir kaç kişi vardı. Hemen hepside aynı istikamette gidiyorlardı. Hepsinin de bir eşya dengi vardı. Bir kısmı bunları kendi sürdükleri küçük arabalarla taşıyorlardı. Bir kısmı da kızak ayaklarile çıplak kaldırımı kazıyan tepe tepe doldurulmuş kızakları çekmekte idiler:

Bu sabah, insanlar, karıncalar gibi, hepsi de şehirin muhtelif noktalarından gelip aynı yere doğru ağır ağır sürükleniyorlardı ,yahudiler, şehrin deniz seviyesindeki en alçak ve kuvvetli kısmında, iskeletleri insana her hangi bir at canbazhanesinin çadırını hatırlatan yanmış neft sarnıçlarına bakın Peresype'deki getoya gitmekte idiler. İki sıra paslanmış tek örgü manii, fare kapanı gibi girilecek bir tek yeri olan bir kaç pis mahalleyi içine almakta idi.

Yahudiler Peresype'e doğru inen sokaklardan gidiyorlardı. Şimedifer köprülerinin altından

geçiyorlardı. Buz tutmuş yaya kaldırımlar üzerinde ayakları kayıyordu. İçlerinde yürümeye takati olmayan bazı ihtiyarlar, bir takım tifolular vardı: Bunları tezkerelerle taşıyorlardı. Bazıları düşüyorlardı: Oldukları yerde, sırtını bir fenerin direğine dayamış, veya bronz çitlere yapışmış bir vaziyette kalıyorlardı. Hiç kimse başını çevirip bakmıyordu bile. Yalnız başlarına, devriyesiz gidiyorlardı. Biliyorlar ki, evde kalanlar kurşuna dizileceklerdir. Evinde Yahudi saklayanlar da ölüm cezasına çarpılırlardı; apartmanın birinde bir Yahudi bulundu mu idi, orada oturanların hepsi sıradan geçecekti. Bu yüzden yahudiler şehrin mahallelerinden kopup, sarp sokaklar arasından, köprü altlarından geçip arabalarını itekaka, sımsıkı sarılmış çocukları ellerinden tutup sürüyerek geto, ya doğru gidiyorlardı. Karıncalar gibi kırağı yağmış evler ve ağaçlar arasından, dizi halinde yürüyorlardı. Kapalı kapılar ve sokak kapıları önünden, başında Rumen ve Alman devriyelerinin ısındıkları sıcacık mangalların önünden geçiyorlardı. Askerler bunlara aldırış bile etmiyorlardı: ayaklarını yere vuruyor, yün eldivenlerile kulaklarını oğuşturuyorlardı.

Souk pek müthişti. Bir şimal şehrinde olsa, son derece sert olurdu. Odesa'da ise, sadece insanın gözünü korkutuyordu: Bu türlü souklar her otuz yılda bir olurdu. Mavimsi ve yeşilimsi bir sis arasından, güneşin daracık çenberi yarı parlıyor gibi idi.

Kadın bir rusu andırıyordu. Çocuk da öyle. Babası kızılorduda zabitlik eden bir rusdu. Ama bu hiç bir şey ifade etmezdi ki: kadın Yahudi idi. Ana oğul geto'ya gitmek mecburiyetinde idiler. Sabahleyin kadın pasaportunu yırtmış, buz tutmuş helâ kuburuna atmıştı. Her şey yatışıncaya kadar şehrin sokaklarında sürtmek kararını vererek dışarı çıkmıştı. Böylelikle işin içinden

Gün Gelecek

Gün gelecek:
Kuşlar neden göç ettiklerini,
Deniz ayışığının kadrini bilecek;
Başak bire bin verdiğine pişman
olmayacak,
Anaların hakkı ödenecek dünyada.

Gün gelecek:
Meyvesini kıskanan ağaç,
Hicabından bakamıyacak toprağa
Yağmurunu esirgeyen buluttan
Hesap sorulacak,
Kahrından çatlayacak kısır tarla.

Celal VARDAR.

sıyrılacağını sanıyordu. Geto'ya gitmek çılgınlıktan başka bir şey değildi, ölüm muhakkak. Kalabalık caddelerden sakınarak çocukla birlikte bütün şehri dolaştı. İlk önceleri çocuğun hiç sesi çıkmadı: Geziyorlar, diye düşünüyordu. Sonra sızlanmaya başladı.

— Anne, neye hiç durmadan hep yürüyoruz?

— Geziyoruz.

— Bu kadar hızlı yürüyerek gezilmez ki. Yoruldum ben.

— Biraz sabret, biraz sabır yavrum. Ben de yoruldum. Öyle iken hiç şikâyet etmiyorum. Lâkin gerçekten hızlı, hem de pek hızlı yürüdüğünün o da farkında idi, arkasından kovalayan varmış gibi sanki koşuyor gibi idi. Daha yavaş yürümeği denedi. Çocuk annesine baktı, tanıyamadı Annesinin çarpılmış ağzını, örtüsünün altından kayan souktan ağarmış saçlarını bebekleri sabit etrafı mosmor - oyuncak hayvanlarda gördüğü gözlere benzer gözlerini görüp korktu. Korkusudan ağlamağa başladı.

— Eve dönmek istiyorum, anne pipi yapmak istiyorum.

Almanca, ilânlarla kaplı bir köşkün arkasına çabucak çocuğu çekti. Anne onun düğmelerini çözer, rüzgârdan muhafaza ederek sıkı sıkı giydirirken, souktan titreyen çocuk ağlamakta devam ediyordu. Sonra, tekrar yürümeğe başladıkları zaman, çocuk karnı acıktığını söyledi. Kadın bir kaymakçı dükkânına daldı, içerde kürklü yün ve yakaları kaldırılmış kaputlara sarınmış iki Romen polisi gördü. Elinde vesikaları yoktu; kendisini tevkif edecekler, Geto'ya götürecekler diye korkdu. Yanlış bir dükkâna girmiş gibi yaptı, birdenbire kapıyı şırak diye kapadı. çocuk ne olduğunu anlamadan kadının arkasından koşuyordu. başka bir kaymakcı dükkânına daldı, içeride kimse yoktu. Yüreğine su serpilen kadın, bir at nalı asılmış olan kapı eşiğinden geçti. Çocuk sımsıkı sarılmış, bir sandalyenin üstüne tünemiş bir halde, pek sevdiği kefiri içti, galetayı çiynedi. Kadın heyecan içinde ne yapacağını düşünüyordu. Hiç bir şey aklına gelmiyordu. Lâkin kaymakcı dükkânında demir bir soba yanıyordu. burada insan pek âlâ ısınabilirdi.

Kaymakcı dükkânının sahib kadın, kendisine lüzumundan fazla bir dikkatle bakıyormuş gibi geldi. Çarçabuk parasını verdi. Kaymakcı kadın penceeye doğru tasalı tasalı baktı, ve biraz sobanın yanında kalmasını kendisine teklif etti. Hararetten kızmış olan soba gürül gürül yanıyordu. Cıdarlarına kıvılcım saçıyordu. Sıcak çocuğu gevşetmişti. Gözleri kapanmakta idi

Kadın daha fazla acele etti, kaymakçı dükkânının sahibi kadına tekar etti, acele işi olduğunu söyledi. Dükkanda bir saat kadar kalmışlardı. Uyuklayan ve karnı doymuş olan çocuk güçlükle ayakları üzerinde durabiliyordu. Kadın çocuğu omuzlarından tutup sarsdı, yakasını düzeltti, kadın tekrar onu sokağa doğru sürükledi.

(Sonu gelecek sayıda)

Gün

ARKADAŞLARIM

Niyazi

"Tekin değil bu oğlan,, derdi hocalar
soğuk davranırlardı mektepte sana.
Ayakyolunda cıgara içtiğin söylenirdi
mahalle çocuklarile gezer derlerdi :
simit satar, aşık atarmışsın derlerdi Hacettepe'de.

Yoktu kapıcısından başka dostun
Musevi Mahallesindeki mektebimizin :
yasağa gözyumar alırmış seni
birinci dersten sonra içeri.

Cedvel tahtasının sırtıyla vururdu Ramazan hoca:
döver döver affederdi seni
kerrat cetvelinde iyisin diye.
Mürakıbın çocukları da şaşırırdı
sekiz kere dokuzun kaç ettiğinde.
Verirdin hesabını tanesi yüz paradan
iki solukta yüz simidin.
Gelmediğin de olurdu ara sıra
tanesinde on para kalırmış,
günde yüz simitten, yirmi beş kuruş,
ucuzluk devirde iyi para.

Sonra gelmez oldun bir aralık
bazan haberlerin gelirdi kulağıma:
"Rakı, şarap ne bulursa içermiş,
esrarkeş Ahmet'le birmiş derlerdi
arkadaşlar, orta mektep çağında.

"Ana ölmüş, baba ölmüş,,
"İpsiz olmuş, ayyaş olmuş,"
"geçenlerde hapis olmuş" dediler
Demek böyle ha Niyazi.

İbrahim GÖKTÜRK.

Sendikalizmin Menşeleri

(Devamı 11ci sayfadan)

ve hürriyet vazifesi kalfalar birlikleri veya «gavot» ların teşekkül ettiği görülüyor; bunlar bir birlerile mücade'e ediyor, bazan işi kargaşalık çıkarmağa kadar vardırıyorlardı. Sonra, bir Sionbise'nin evliyalığı altındaki dülgerler birlikleri meydana çıktı.

İşe yatırılan sermâye üzerindeki idareyi elinde tutmak isteyen ustalar tarafından ısrarla takip ve tacizedilen bu topluluklar bilhassa 17 inci asırda küfre saptıklarından dolayı kilise tarafından, bütün 18 inci asır boyunca da kötü işler yaptıklarından dolayı idarî makamlar tarafından mahkûm edilmiştir. Böyle olduğu halde, hiç bir kuvvet bu birliklerin çoğalmasının önüne geçememiştir. kuvvetli bir çok brlikler kurulmuştur. Meselâ, bu arada 18 inci asırda kurulan kâğıtçı kalfaları birliğini sayabiliriz. Lâkin, bu birliklerin faaliyet sahası henüz sınırlanmış bulunuyordu. İşçiler müşterek menfaatleri hakkında iyiden iyiye aydın bir şuur sahibi değillerdi; meslekî tesanüt hissinden son derece uzaktılar. Bunun en iyi delillerinden biri de, karışık işçi toplulukları arasında bir topluluk olarak bulundukları halde, madenciler kendi aralarında birlikler kurmamışlardı.

GÜN Müessisi Esat Adil Müstecabi. İmtiyaz sahibi, neşriyatı fiilen idare eden: Hasan Tanrıkut
Yıllığı 10, altı Aylığı 500, üç aylığı 250 kuruştur. Adres: P. K. 519 — Nam Basımevi.